

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)
t.a.v. de heer mr. W.F. Saris, directeur-generaal DJI
Postbus 30132
2500 GC DEN HAAG

Per e-mail via: [REDACTED]

Den Haag, 13 november 2025
dossiernummer: 204086
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 35
e-mail: secretariaat@advocatenorde.nl

Betreft: zorgenbrief inwerkingtreding gewijzigde Pbw

Geachte heer Saris, beste Wim,

Op 1 november jl. is de gewijzigde Penitentiaire beginselenwet (Pbw) in werking getreden. Er vindt sindsdien visueel toezicht plaats op advocaat-cliëntgesprekken in de extra beveiligde inrichting en op de afdelingen intensief toezicht en er geldt een maximum van twee rechtsbijstandsverleners voor gedetineerden deze regimes. Middels een bevel (gericht op de gedetineerde) kan tevens locatiegebonden bellen van toepassing zijn op de advocaat.

In aanloop naar 1 november heeft de Nederlandse orde van advocaten (NOvA), zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau, contact gehad met DJI over de uitvoering van deze wet. Gevraagd is daarbij met name naar de in de praktijk aanwezige waarborgen om de vertrouwelijkheid van het contact tussen advocaat en cliënt te garanderen. De wet bepaalt immers dat enkel visueel toezicht is toegestaan, en dat dit toezicht er niet toe mag leiden dat vertrouwelijke mededelingen tussen advocaat en cliënt bij derden bekend kunnen worden.

Op dit moment heersen, zowel bij de NOvA als bij de beroepsgroep, echter grote zorgen of, en zo ja hoe, dat laatste in de praktijk geborgd is. Op basis van wat advocaten zien en merken in de praktijk bestaat bij hen het ernstige vermoeden dat dit niet het geval is. Gaandeweg heeft DJI desgevraagd en fragmentarisch informatie met de NOvA gedeeld over de uitvoering van de wet. Daarbij zij opgemerkt dat de beperkte informatie die verstrekt is geen compleet beeld geeft over de omstandigheden waarin advocaten hun werk moeten uitoefenen in de extra beveiligde inrichting en op de afdelingen intensief toezicht. Bovendien baart de informatie die wél met de NOvA is gedeeld ons zorgen over de mate waarin advocaten in de praktijk zoals die nu is ingericht aan hun wettelijke geheimhoudingsplicht kunnen voldoen.

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

Het kunnen garanderen van vertrouwelijkheid in het contact met cliënten is een essentieel aspect van de goede praktijkuitoefening van de advocaat. Het is de wettelijke taak van de NOvA om hiervoor op te komen en te zorgen dat advocaten hun werk op een goede manier kunnen doen. De zorgen van de NOvA zijn zoals gezegd al eerder aan DJI kenbaar gemaakt en niet weggenomen, sommige zijn zelfs in de loop ter tijd alleen maar groter geworden. Concreet zien onze zorgen op de volgende onderwerpen.

Visueel toezicht

- Er zijn grote zorgen ten aanzien van de camera's en posities daarvan. Hoewel na contact hierover meermaals aanpassingen zijn gedaan aan de stand van de camera's, is nog altijd niet helder dat liplezen en meelezen zijn uitgesloten. Inmiddels heeft de NOvA signalen ontvangen van advocaten die onze zorgen hierover bevestigen.
- Eveneens is niet inzichtelijk gemaakt hoe het proces rondom het bewaren, opslaan en vernietigen van de beelden er precies uitziet en welke maatregelen zijn genomen om ongeoorloofde toegang tot deze beelden te voorkomen. Slechts wordt dit proces op hoofdlijnen geschetst in het besluit tot wijziging van de Penitentiare maatregel en het Besluit politiegegevens in verband met aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie.
- Daarnaast is niet concreet aangegeven hoe audits op de (technische) systemen rondom het visueel toezicht gaan plaatsvinden en of en zo ja hoe de NOvA daarbij betrokken wordt. Eerder is betrokkenheid hierbij wel toegezegd.
- Hoewel auditief toezicht (in de wet) is uitgesloten, hangen in spreekkamers die (ook) bedoeld zijn voor advocaten wel microfoons. Dit terwijl er voor de verbouwing ruimtes waren speciaal voor advocatenbezoek. Een grondslag voor de aanwezigheid van microfoons in spreekruimtes voor advocaten lijkt te ontbreken; wat de NOvA betreft zijn voldoende spreekruimtes nodig zonder microfoons.

Locatiegebonden bellen

- Niet is (formeel) bevestigd dat advocaten bij de maatregel van locatiegebonden bellen gebruik kunnen maken van hun geheimehoudertelefoon. Advocaten zijn hiertoe verplicht op basis van de voor hen geldende regelgeving. Graag ontvangen wij die bevestiging alsnog.
- Bovendien is zowel richting de NOvA als richting de beroepsgroep zelf niet gecommuniceerd welke veertien penitentiare inrichtingen zijn aangemerkt als locatie voor dit contact.

Bezoek ruimtes

- Ten slotte is ruim voor de inwerkingtreding van de gewijzigde Pbw door de NOvA verzocht om de ruimtes voor visueel toezicht en locatiegebonden bellen te bezoeken. Na herhaalde verzoeken daartoe is daar tot op heden geen gehoor aangegeven.

Kort samengevat is onvoldoende informatie kenbaar over de uitwerking/uitvoering van de in inmiddels inwerking getreden ingrijpende maatregelen. Het gaat daarbij niet slechts om de informatiepositie van de NOvA en de beroepsgroep, maar bijvoorbeeld ook om die van medewerkers van DJI. Helder moet zijn waar (on)bevoegdheden liggen bij de uitvoering van deze wet. Het gemeenschappelijke belang van vertrouwelijkheid in onze rechtsstaat vergt concrete waarborgen. Naar het inzien van de NOvA ontbreken die op dit moment ten aanzien van de uitvoering van de gewijzigde Pbw.

Daarom vraag ik u hierbij dringend om de NOvA - en de beroepsgroep - te voorzien van meer informatie en antwoorden in reactie op de geuite zorgen over de vertrouwelijkheid. Graag zou ik hier op zeer korte termijn met u over in gesprek gaan.

Een afschrift van deze brief stuur ik aan mevrouw mr. M. Commelin, directeur-generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving.

Met vriendelijke groet,

J.W. (Jeroen) Soeteman
algemeen deken